

OBSAH

1	Úvodem	11
1.1	Historie	11
1.2	Význam a důvody automatizace	14
1.3	Názvosloví	15
2	Měření neelektrických veličin	18
2.1	Druhy signálů v automatizaci	18
2.2	Rušení elektrických signálů	19
2.2.1	Rušení cizím magnetickým polem	19
2.2.2	Rušení nesprávným zapojením	20
2.3	Převodníky	20
2.3.1	Analogový převodník	20
2.3.2	Číslicový převodník	21
2.4	Měření teploty	22
2.4.1	Jednotky teploty	22
2.4.2	Teploměry s tepelnou roztažností	22
2.4.3	Elektrické snímače teploty	24
2.4.4	Zapojení odporových snímačů teploty	25
2.4.5	Optické měření teploty	27
2.4.6	Provedení průmyslových snímačů teploty	27
2.4.7	Montáž teploměrů	30
2.5	Měření síly	31
2.5.1	Snímače síly	31
2.5.2	Vážení na dopravníku	32
2.5.3	Měření tahu látek při potisku	32
2.5.4	Vážení sil	33
2.6	Měření tlaku	33
2.6.1	Jednotky tlaku	33
2.6.2	Přístroje pro měření tlaku	34
2.6.3	Teplotní závislost manometrů	36
2.6.4	Provedení manometrů	36
2.6.5	Montáž manometrů	37
2.7	Měření hladiny	39

2.7.1	Obtokové snímače hladiny	39
2.7.2	Plovák na vodící tyči	40
2.7.3	Plovák na páce	41
2.7.4	Radiační snímač hladiny	42
2.7.5	Měření hladiny pomocí hydrostatického tlaku	42
2.7.6	Vodivostní spínač	43
2.7.7	Měření ultrazvukem	44
2.7.8	Elektromagnetický lokátor	44
2.7.9	Nadnášené plováky	44
2.7.10	Rotační snímač hladiny	45
2.7.11	Membránový snímač hladiny	45
2.7.12	Kapacitní snímač hladiny	46
2.7.13	Optický snímač hladiny	46
2.7.14	Vibrační snímač hladiny	46
2.8	Měření průtoku	46
2.8.1	Plovákové průtokoměry	47
2.8.2	Pádlové průtokoměry	49
2.8.3	Turbínkové průtokoměry	52
2.8.4	Indukční průtokoměr	53
2.8.5	Vírový průtokoměr	55
2.8.6	Ultrazvukový průtokoměr	55
2.8.7	Coriolisův průtokoměr	57
2.8.8	Venturiho trubice	58
2.8.9	Měření na cloně	58
2.8.10	Kuželový průtokoměr	59
2.8.11	Měření průtoku hustých kapalin	59
2.8.12	Tepelné průtokoměry	60
2.8.13	Montáž průtokoměrů	62
2.9	Snímače polohy	62
2.10	Měření vlhkosti	64
2.10.1	Způsoby měření	65
2.11	Analýza plynů na principu magnetické susceptibility	65
2.12	Analýza plynů na principu tepelné vodivosti	66
2.13	Měření vodivosti kapalin	66
2.14	Měření pH	68
2.15	Měření úhlu natočení, otáček	69
2.16	Měření délek a vzdáleností	69
2.17	Snímače magnetických veličin	70
2.18	Metrologie	71
2.19	Měřicí přístroje používané v automatizaci	72

2.19.1	Kompenzační měřicí přístroje	72
2.19.2	Elektronické měřicí přístroje	72
2.19.3	Zapisovače	73
2.20	Systém klapka-tryska	74
3	Regulace	75
3.1	Elektrické zesilovače	75
3.2	Pneumatický zesilovač	76
3.3	Hydraulický zesilovač	77
3.4	Magnetické zesilovače	78
3.5	Druhy regulátorů	79
3.6	Dvoupolohová regulace	79
3.7	Dvoupolohové regulátory teploty (termostaty)	81
3.8	Dvoupolohové regulátory tlaku (manostaty)	82
3.9	Dvoupolohové regulátory hladiny	82
3.10	Dvoupolohové regulátory průtoku	82
3.11	Třípolohová regulace	82
3.12	Pulzní regulace	83
3.13	Bloková algebra	83
3.14	Jednotkový skok	86
3.15	Přechodová charakteristika	86
3.16	Jednotkový impulz	87
3.17	Dopravní zpoždění	87
3.18	Přechodové charakteristiky statických soustav	87
3.19	Proporcionální přenos (P)	89
3.20	Integrační přenos (I)	90
3.21	Derivační přenos (D)	91
3.22	PID přenos	92
3.23	Spojité regulace	92
3.24	Nastavení regulátoru	93
3.25	Kritéria jakosti regulace	94
3.26	Elektronické regulátory	94
3.27	Pneumatický regulátor	95
3.28	Hydraulický regulátor	96
4	Akční členy	97
4.1	Elektrické pohony	97
4.1.1	Asynchronní motory	97
4.1.2	Lineární motory	97
4.1.3	Krokové motory	98

4.1.4	Přímočaré elektromagnety	100
4.2	Tekutinové pohony	102
4.2.1	Pneumatické membránové pohony	103
4.2.2	Přímočarý pístový pohon	103
4.2.3	Hydraulické a pneumatické pohony s kývavým pohybem	106
4.2.4	Výroba a úprava stlačeného vzduchu	108
4.3	Regulační orgány	109
4.4	Regulační ventily	109
4.5	Trojcestný ventil	110
4.6	Polohový člen	110
4.7	Elektromagnetický ventil	112
4.8	Regulátor tlaku	114
4.9	Servopohon regulačního ventilu	115
4.10	Regulační orgány pro sypké hmoty	115
5	Příklady regulací	117
5.1	Třípolohová regulace kroková	117
5.2	Regulace teploty v nádrži	118
5.3	Regulace tlaku vzduchu v tlakové nádobě	118
5.4	Regulace otáček turbíny	118
5.5	Regulace průtoku kapaliny	118
5.6	Regulace relativní vlhkosti v klimatizované místnosti	120
5.7	Regulace výšky hladiny kapaliny v otevřené nádrži	120
5.8	Regulace tlaku vzduchu v potrubí	121
5.9	Poměrová regulace spalování v plynem vyhřívané peci	121
5.10	Regulace topení	122
5.11	Ohřev teplé užitkové vody	125
5.12	Klimatizace	126
6	Robotika	128
6.1	Využití a výhody robotů	128
6.2	Nasazení robotů	128
6.3	Mechanická sestava	129
6.4	Pohony průmyslových robotů	130
6.4.1	Požadavky na pohon	130
6.4.2	Druhy pohonu	131
6.5	Pracovní hlavice	131
6.6	Řízení robotů	133
6.7	Programování robotů	133

7	Logické obvody	134
7.1	Druhy logických obvodů	134
7.2	Kombinační logické obvody	134
7.2.1	Logické funkce pro jednu vstupní proměnnou	134
7.2.2	Logické funkce pro dvě vstupní proměnné	135
7.3	Schematické značky kombinačních logických obvodů	138
7.4	Vyjádření logických funkcí pomocí kontaktů relé	139
7.5	Booleova algebra	140
7.6	Platnost vztahů	141
7.7	Minimalizace obvodů pomocí Booleovy algebry	142
7.8	Karnaughova mapa	146
7.9	Převod: pravdivostní tabulka – Karnaughova mapa	148
7.10	Převod: Karnaughova mapa – algebraický výraz	149
7.11	Převod: algebraický výraz – tabulka	152
7.12	Návrh logického kombinačního obvodu	153
7.13	Zapojení s logickými integrovanými obvody NAND	156
7.14	Zapojení logických obvodů	158
7.14.1	Kodér pro BCD kód	158
7.14.2	Dekodér pro BCD kód na 1 z 10	160
7.14.3	Multiplexor	162
7.14.4	Demultiplexor	164
7.15	Sekvenční obvod RS	166
7.16	Impulzní relé	168
7.17	Ovládání vrtačky – příklad	168
8	Automatické řízení	170
8.1	Konfigurace systému	170
8.2	Zpracovávané signály	170
8.2.1	Adresy zpracovávaných veličin	171
8.2.2	Analogová měřená veličina	171
8.2.3	Dvuhodnotová veličina	173
8.2.4	Počítané veličiny	173
8.2.5	Výstupní signály	173
	Literatura	174